

Nasza Parafia

CZASOPISMO PARAFI
WNIEBOWZIECIA NMP
W STARYCH BABICACH

nr 3 Wielki Post 2007

Po kołędzie

KS. JAN SZUBKA

W ubiegłym tygodniu zakończyliśmy wizytę duszpasterską tzw. „kołędę”. Od Świąt Bożego Narodzenia odwiedziliśmy ok. 2300 domów; kilkadziesiąt domów było zamkniętych albo wprost nam podziękowano.

W niektórych rodzinach tradycyjnie już „dyżuruje” babcia, żona czy ktoś inny. Pozostali domownicy na ten

czas z domu znikają i nie zawsze powodem nieobecności jest praca, nauka, czy inne obowiązki. Czasem to zwykła dezercja, po prostu dziecinada, zupełnie jak zabawa w chowanego. To musi niepokoić, bo chowanie się przed księdzem, unikanie spotkań, niczego nie rozwiązuje, wręcz przeciwnie, jeszcze bardziej sytuację komplikuje i czyni niejasną, tym bardziej, że wielu z tych ludzi w niedługim czasie zgłasza się do Księdza w sprawie chrztu, pogrzebu, czy zaświadczenia o swojej religijności. Co wtedy ma Ksiądz zrobić? Zachować się tak samo?

Ogromna większość jednak czekała na nas z życzliwością, radością i serdecznością. Wszystkim więc, którzy nas przyjmowali, składamy serdeczne podziękowanie. Cieszymy się, że mogliśmy w Waszych domach chociaż przez kilka minut przebywać, pomodlić się z Wami, pobłogosławić Wasze mieszkania oraz porozmawiać, poznać – chociaż w części – Wasze problemy i radości. Dziękujemy za miłe słowa i spostrzeżenia dotyczące naszej parafii, zainteresowanie i troskę, serdeczną rozmowę i bliższe

poznanie, otwartość i bezpośredniość. Dziękujemy za wszelkie oznaki dobra i życzliwości, jakie z Waszej strony spotkaliśmy, za poczęstunek i wysyłane samochody. Bardzo dziękujemy za składane z okazji wizyty ofiary. Będą one, jak zwykle przeznaczone na potrzeby naszej Wspólnoty parafialnej.

Ze szczególną radością przeżywaliśmy spotkania z nowymi parafianami, których za każdym rokiem jest coraz więcej. W tym roku przybyło ok. 50 rodzin. Wielu z nich jest bardzo otwartych, życzliwych, serdecznych i szybko znajduje swoje miejsce w nowej Wspólnocie parafialnej. Witamy ich więc z ogromną radością.

UWAGA! W niedzielę 18 marca o godz. 13 z naszego kościoła będzie transmitowana Msza św. dla TV Polonia i WOT. Z tego powodu nie będzie Sumy o godz. 11.30. Wszystkich parafian zapraszamy do udziału we Mszy św. telewizyjnej.

Nasza Parafia

Czasopismo parafii
Wniebowzięcia NMP
w Starych Babicach

Kontakt:

05-082 Stare Babice,
ul. Rynek 17
tel. (22) 722 90 45

e-mail:

plumsky@onet.eu

Druk:

Rysunek na okładce:
Mateusz Kalinowski

Zwardoń 2007

KATARZYNA CHOJNACKA

Organizatorem wyjazdu w pierwszym tygodniu ferii był ks. Mariusz Żołądkiewicz, a wychowawczyniami Grażyna Czerniawska i Katarzyna Chojnacka.

Nasz pierwszy wspólny dzień zaczęliśmy Eucharystią. Potem, po małych perypetiach, ruszyliśmy do Zwardonia. Po drodze odwiedziliśmy Częstochowę, gdzie spotkaliśmy „żywą” szopkę, czyli m.in. osła, kury i inne Boże stworzenia. Podróż trwała długo. Kiedy wreszcie dotarliśmy do celu naszego wyjaz-

du, napotkaliśmy kolejną przeszkodę. Była nią nie tylko prawdziwa zima i śnieg na drodze, ale też blokująca drogę piaskarka. Dzięki pomocy m.in. straży granicznej mogliśmy dość szybko, choć jednak późno, znaleźć się w naszym pensjonacie „U Jury”. I tak rozpoczęliśmy serię zimowych przygód.

Jak wyglądały ferie w Zwardoniu? Znaczna część naszej grupy, pod czujnym okiem Eweliny Orlik, przez trzy dni stawiała pierwsze kroki na nartach. Poza szaleństwami na stoku, dużą radość sprawiały nam także wieczor-

ne ćwiczenia na nartach, dzięki którym mogliśmy oswoić się z nowym wyzwaniem. Wśród nas były osoby, które „susowały” pomiędzy nami jak zawodowcy. Byli też i tacy, którzy woleli raczej jazdę bliższej ziemi, czyli na tak zwanych „jabłuszkach”. Po pierwszym dniu śnieżnych szaleństw byliśmy tak zmęczeni, że z ulgą wskoczyliśmy do łóżek.

Jednak każdy kolejny dzień przynosił nowe atrakcje. Podczas „pogodnych wieczorów” bawiliśmy się, śpiewaliśmy, tańczyliśmy Menueta. Zorganizowaliśmy nawet dyskotekę, na którą zaprosiliśmy inną grupę z diecezji warszawko-praskiej. Jedną z atrakcji naszego wyjazdu był kulig i ognisko w miejscu, gdzie dookoła było pełno śniegu.

Podczas odpoczynku i czasu spędzanego na stoku nie zapominaliśmy o Panu Bogu. Każdego dnia przeżywaliśmy Eucharystię. Niezapomnianym doświadczeniem była dla

nas Msza Święta na Krzeptówkach w Sanktuarium MB Fatimskiej, której przewodniczył ojciec Leon Knabit OSB. Był to dzień, w którym Pan Bóg pobłogosławił nam piękną pogodą. Na niebie nie było ani jednej chmury i świeciło słońce. Dzięki temu mogliśmy podziwiać piękno i majestat Tatr. Aby nasycić się widokami, wjechaliśmy kolejką krzesełkową na Butorowy Wierch, skąd przeszliśmy na Gubałówkę. Podziwialiśmy Tatry otoczone blaskiem zachodzącego słońca. Z Gubałówki zjechaliśmy koleją linowaterenową prosto do Krupówek. Po dokonaniu niezbędnych zakupów, po całym dniu spędzonym w Zakopanem wróciliśmy na wiecзор do naszego pensjonatu, gdzie pełne serdeczności panie kucharki czekały na nas z obfitym posiłkiem. Aby w pełni nacieszyć się prawdziwą - śnieżną zimą, w przeddzień naszego powrotu, wybraliśmy się na Szyndzielnię, na którą wjechaliśmy kolejkami gondolowymi. Na górę zastał nas grad i śnieg, przez który prawie nic nie mogliśmy zobaczyć. Dzięki temu wybraliśmy, zamiast wędrowki do schroniska, tor saneczkowy, który był powodem radości nie tylko dla dzieci i młodzieży...

I tak oto dobiegł koniec naszego pobytu w Zwardoniu, ale to nie był jeszcze koniec

przygód. W drodze powrotnej uczestniczyliśmy w Eucharystii w Wadowicach, a także zwiedziliśmy dom rodzinny Jana Pawła II. Ponieważ nie ma rzeczy idealnych, nasz autokar nie chciał chyba wracać do domu i pan kierowca musiał na nowo nim się zaopiekować. We wszystkich naszych perypetiach z autokarem Opatrzność Boża nad nami czuwała stawiając na naszej drodze ludzi, którzy nie

tylko nam pomogli, ale także nas obdarowali. Dostaliśmy siatkę pomarańczy od kierowcy ciężarówki, który pomagał naszemu kierowcy dokręcać koło. Także właściciel wulkanizacji, do której zawitaliśmy, aby sprawdzić nasze kółka, nie wziął od nas pieniędzy dodając, że „dobre uczynki powracają do ludzi”.

Wieczorem szczęśliwie wróciliśmy do Babc, gdzie śniegu niestety nie było.

Na końcu świata

ANNA PTASZEK

Podczas drugiego tygodnia ferii grupka naszej parafialnej młodzieży wraz z opiekunami wybrała się na wycieczkę w Bieszczady. W niedzielny wieczór wszyscy wraz z zapakowaną w plecaki i torby pozytywną energią punktualnie stawili się na czwartym peronie warszawskiego Dworca Zachodniego. Gdy pociąg podjechał, wszyscy szybko i sprawnie się do niego zapakowali, zostawiając na peronie rodziców, rodzeństwo, zwykłych ludzi i codzienne problemy.

Podczas długiej i wyczerpującej podróży szybko zawierały się nowe znajomości. Rano obudziliśmy się już w Sanoku, wysiedliśmy

z pociągu i pojechaliśmy autokarem, przejeżdżając przez Ustrzyki Górne.

W końcu przywitały nas Ustrzyki Dolne. Zamieszkaliśmy tuż przy kościele, pod skrzydłami tamtejszego księdza proboszcza, wśród otaczającej nas ze wszystkich stron przyrody. Uwagę wszystkich przykuwała głównie jedna góra - Połonina Caryńska, na którą już następnego dnia część podróżników się wspięła. Możemy też pochwalić się zdobyciem zimną Tarnicy - najwyższego szczytu Bieszczadów, w dość trudnych, warunkach.

Ci, którzy woleli bardziej rozjeżdżone rozrywki, zjeżdżali przy pomocy różnych sprzętów na specjalnie przygotowanych stokach.

Poznaliśmy wiele historii i legend o bieszczadzkiej krainie. Pan regionalny artysta, pan przewodnik, ksiądz opowiadający o powstaniu nazwy Bieszczadów - wszyscy zostawili w naszych głowach trwałe ślady wiedzy.

Jak przystało na wyjazd z ramienia Kościoła, sporą część czasu poświęciliśmy Bogu. Piękne, nastrojowe msze, długie przemyślenia, pieśni i piosenki.

Był również czas na rozrywkę i zabawy ogniskowe. Wesołe menuety, dźwięk kilku gitar jednocześnie i wieczorne rozmowy tłumaczące wiele w kwestii religii. Deszczowa wycieczka do Komańczy, gdzie spędził rok więziony przez PRL Kardynał Stefan Wyszyński, do grekokatolickiej

Wielki Post, Wielka Droga

Ks. JAN SZUBKA

Od środy popielcowej rozpoczynamy okres Wielkiego Postu. Jest to czas szczególnej refleksji nad Męką naszego

Zbawiciela, Jezusa Chrystusa, oraz czas przygotowań do

Tajemnicy Jego Śmierci i Zmartwychwstania. Wielki Post to czas zadumy i wyciszenia, spokojniejszego życia, wyteżonej modlitwy i refleksji także nad sobą i drogą swojego zbawienia. Stojący Krzyż i popiół na głowach, nabożeństwo Drogi Krzyżowej i Gorzkich Żali, teksty i melodie wielkopostnych pieśni mają bardziej uświadomić cenę, jaką zapłacił Pan Jezus za nasze zbawienie.

W tym rachunku możemy mieć swój udział poprzez włączenie się w te piękne wielkopostne nabożeństwa i zwyczaję. Powstrzymajmy się od

zabaw, uczt, uroczystych przyjęć, głośnej muzyki; odstawmy telewizor i komputer, spróbujmy znaleźć czas dla siebie i dla Pana Boga.

Siedem niedziel Wielkiego Postu i 40 dni są przed nami wielką szansą, którą daje Bóg. Zapraszam także do

udziału w wielkopostnych rekolekcjach, a w zasadzie renowacji zesztorocznych misji św. Będzie to jeszcze jedna okazja, by zobaczyć, czy danego czasu tego roku nie zmarnowaliśmy. Naszą troską staraliśmy się objąć wszystkie grupy i stany,

a program został tak ustalony, aby także ci, którzy dłużej pracują albo uczą się, mogli wziąć w nich udział. Będą to też rekolekcje dla młodzieży gimnazjalnej (w godzinach 8.30 - 11.30) oraz starszej (o g. 20.00) Przy-

pominamy, że gimnazjaliści (wszyscy) przychodzą do swojej parafii, bez względu na to, gdzie chodzą do szkoły. Dla II klasy jest to początek przygotowań do Bierzowania. (szczegółowy program rekolekcji podajemy na następnych stronach). Tydzień później swoje rekolekcje będą miały dzieci ze szkoły podstawowej. Pozwólcie i im spotkać się z Jezusem.

Kerzystajmy także z Sakramentu pokuty. Nie odkładajmy tego obowiązku na sam koniec. Spowiedź już na początku postu pozwala lepiej i głębiej wniknąć i przeżywać misterium męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa.

**Droga Krzyżowa:
piątki
o 17⁰⁰ i 19³⁰**

**Gorzkie Żale:
niedziele o 17⁰⁰**

Na ten czas szczególnych wyrze-

czeń i umartwień przyjmijcie moje najlepsze życzenia, aby Wielki Post stał się prawdziwie błogosławiony dla każdego i każdej z Was.

PRZYPATRZCIE POWOŁANIU

NIEDZIELA, 4 MARCA

ROZPOCZĘCIE MISJI ŚWIĘTYCH

7³⁰ Msza św. z kazaniem dla wszystkich

9³⁰ Msza św. z kazaniem dla dzieci starszych i ich rodziców

11³⁰ Msza św. z kazaniem dla wszystkich

Po Mszy św. nauka dla Kółek Żywego Różańca

16⁰⁰ Msza św. z kazaniem dla małych dzieci ich Rodziców

17⁰⁰ Gorzkie Żale z kazaniem pasyjnym

18⁰⁰ Msza św. z kazaniem dla wszystkich

PONIEDZIAŁEK, 5 MARCA

9³⁰ Msza św. z kazaniem
Po Mszy św. nauka stanowa dla kobiet

12⁰⁰ Msza św. z kazaniem
Po Mszy św. nauka stanowa dla kobiet

18⁰⁰ Msza św. z kazaniem
Po Mszy św. nauka stanowa dla kobiet

20⁰⁰ Nabożeństwo Słowa Bożego i nauka dla młodzieży (młodzież szkół średnich, studenci i pracujący)

21⁰⁰ Msza św. z kazaniem dla wszystkich

WTOREK, 6 MARCA

8³⁰ - 11³⁰ Spotkanie dla Młodzieży gimnazjalnej

Spowiedź w poniedziałek

SIE, BRACIA, WASZEMU

12⁰⁰ Msza św. z kazaniem
Po Mszy św. nauka
stanowa dla mężczyzn

18⁰⁰ Msza św. z kazaniem
Po Mszy św. nauka
stanowa dla mężczyzn

20⁰⁰ Nabożeństwo pokutne i
spowiedź dla młodzieży

21⁰⁰ Msza św. z kazaniem

ŚRODA, 7 MARCA

8³⁰ - 11³⁰ Spotkanie dla
Młodzieży gimnazjalnej

12⁰⁰ Msza św. z kazaniem
(Odnowienie przyrzeczeń
mażeńskich)

18⁰⁰ Msza św. z kazaniem
(Odnowienie przyrzeczeń
mażeńskich)

20⁰⁰ Msza św. z kazaniem dla
młodzieży (młodzież

szkolna, studiująca
i pracującą)

21⁰⁰ Msza św. z kazaniem
(Odnowienie przyrzeczeń
mażeńskich)

CZWARTEK, 8 MARCA

8³⁰ - 11³⁰ Spotkanie dla
młodzieży gimnazjalnej

12⁰⁰ Msza św. z kazaniem dla
chorych, cierpiących,
samotnych
Sakrament Namaszczenia
chorych i błogosła
wienie

16³⁰ Nabożeństwo dla małych
dzieci i ich Rodziców

18⁰⁰ Msza św. z kazaniem
zakończenie misji św.
Nabożeństwo przy Krzyżu
misyjnym

w godz. 9⁰⁰ - 13⁰⁰ i 17⁰⁰ - 21³⁰

DNI JEGO DNI...

KS. PIOTR WIERZBICKI

Uroczystość Zmartwychwstania naszego Pana Jezusa Chrystusa jest najstarszym świętem Kościoła. Najpierw każda niedziela była świętem Zmartwychwstania (tak zresztą jest do dziś). Jednak później zaczęto świętować obchód Wielkanocy w cyklu rocznym. Rok liturgiczny jest wspomnieniem wydarzeń zbawczych związanych z życiem i posłannictwem Chrystusa, z których główne miejsce zajmuje Tajemnica Odkupienia dokonana przez Jego paschalne misterium. Dlatego też Wielkanoc stoi w centrum Roku Liturgicznego. Wszystkie inne święta prowadzą do Zmartwychwstania i z niego wypływają.

Od tygodniowego do wielkiego

Od powstania wspólnota Kościoła rozumiała doniosłość tych świąt. Podejmowano wysiłek, by należycie się do nich przygotować

i z oczyszczoną duszą radośnie świętować najważniejsze tajemnice naszej wiary.

W wieku III poszczono cały tydzień przed świętami. Na początku wieku IV wprowadzono post 40-dniowy na pamiątkę postu Jezusa Chrystusa, a także na pamiątkę wędrówki Izraelitów przez pustynię z niewoli egipskiej do Ziemi Obiecanej. Według świadectwa Aeterii (lub Egerii w. IV) post 40-dniowy był już w powszechnym użyciu. Na Wschodzie obchodzono go przez osiem tygodni, a to dlatego, że soboty i niedziele były wolne od postu. Chodziło więc o uzupełnienie pełnych 40 dni postu. W wieku VI w Rzymie post rozpoczął się 6 tygodni przed Wielkanocą. Jednak po odliczeniu niedzieli, w których nigdy nie poszczono, post wielki trwał właściwie tylko 36 dni.

Dlatego w wieku VII dodano brakujące dni i wyznaczono jako początek

Wielkiego Postu Środę Popielcową.

Przedpoście

Od św. Grzegorza I Wielkiego (+ 604), papieża, datuje się powstanie „przedpościa”. Na trzy tygodnie przed Wielkim Postem wprowadził Kościół barwę szat liturgicznych pokutną (fioletową), z modlitw i śpiewów usuwano radosne Alleluja. Reforma liturgiczna ostatnich lat Przedpoście wniosła.

W Polsce Wielki Post zachowywano wraz z Przedpościem (łącznie 70 dni) jeszcze w niektórych stronach w wieku XVIII a nawet XIX. W niedzielę post nie obowiązywał i dotąd nigdy nie obowiązuje. Bowiem każda niedziela ma charakter święta.

Ku Wielkiej Nocy

Wielki Post prowadzi do Wielkiej Nocy, to znaczy Paschy Jezusa (w jęz. hebrajskim „pascha” znaczy „przejście”). Tym słowem Izraelici określali święto

wspominające ich wyjście z niewoli egipskiej. Według św. Jana Ewangelisty Jezus został zabity w przeddzień Paschy, bo On jest naszą Paschą to znaczy, że On przez swoją śmierć i Zmartwychwstanie wyprowadza nas z niewoli grzechu do wolności dzieci Bożych. Przez chrzest zostaliśmy zanurzeni w śmierci i Zmartwychwstaniu Pana Jezusa, ten sakrament uczynił nas wolnymi dziećmi Boga. Dlatego dawniej Wielki Post był ostatnim okresem przygotowania dorosłych katechumenów do chrztu, który dokonywał się podczas Wigilii Paschalnej.

Dlatego odnowiona Liturgia akcentuje w okresie Wielkiego Postu przygotowanie do chrztu lub odnowienie świadomości tego, co ten sakrament uczynił w życiu człowieka. Dlatego centralne miejsce w obchodzie świąt Wielkanocnych zajmuje Wigilia Paschalna, Uroczystość nad uroczystościami, podczas której odnawiamy przyrzeczenia Chrztu św.

O czym mówi Popielec?

Tajemnica Paschy to śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa, dlatego Wielki Post ma przypomnieć nam o powołaniu człowieka, jakim jest umieranie razem z Jezusem

dla świata, dla grzechu, aby narodzić się dla Boga, aby budować Jego królestwo miłości. Przypomina o tym Liturgia Środy Popielcowej, kiedy nasze głowy posypywane są popiołem na znak naszej śmierci.

Chrześcijanin to człowiek, który wkracza na drogę Chrystusa, naśladuje Go przede wszystkim w dźwiganium Krzyża i oddawaniu życia z miłości do braci. Słowa: "To czyńcie na moja pamiątkę", wypowiedziane przez Jezusa podczas Ostatniej Wieczerzy mają przypominać nam, że każdy z nas ma czynić to co On uczynił, czyli oddawać swoje życie - na pamiątkę miłości Jezusa - swoim braciom, swojej żonie, mężowi, swoim dzieciom... swoim nieprzyjaciołom. Tylko wtedy doświadczymy prawdziwej radości Zmartwychwstania, gdy poddamy się razem z Chrystusem umieraniu. Czym jest to umieranie? rezygnacja z siebie dla dobra drugiego czasami nawet kosztem cierpienia czy ofiary, a może nawet odrzucenia i wyśmiania, co widzimy wyraźnie w życiu Jezusa.

Uczymy się umierać

Temu mają służyć wszelkie praktyki pokutne, które podejmujemy w Wielkim Poście, mają one odnowić naszą świadomość ludzi

ochrzczonych, żyjących nowym życiem według prawa Ewangelii. Mamy żyć tajemnicą chrztu, czyli razem z Chrystusem umierać dla grzechu tego świata, dla egoizmu, pychy, aby zwyciężała w nas miłość, pokora, łagodność. To wszystko po to, abyśmy mogli powiedzieć za św. Pawłem: "Już nie ja żyję, ale żyje we mnie Chrystus". (por. Ga 2,20).

Kościół od wieków zaleca pewne praktyki pokutne, które mają nam pomóc przezwyciężyć podstawowe pożądliwości ciała. W kuszeniu Pana Jezusa na pustyni odnajdujemy trzy pokusy, jakimi chciał zwieść szatan Syna Człowieczego. Skoro kuśił Jezusa, na pewno będzie kuśił i nas. Dlatego powinniśmy być czujni. Diabeł kuśił Jezusa pragnieniem jedzenia, panowania i posiadania.

Drogi pokuty

Dziś te pokusy również zagrażają człowiekowi, dlatego Pan Jezus w Ewangelii proponuje trzy konkretne rzeczy, które mogą nam pomóc w walce z pokusami: modlitwa, post, jałmużna. Modlitwa ma pomóc nam, byśmy pamiętali, kto jest Panem tego świata, komu mam służyć. Kościół proponuje w tym czasie Drogę Krzyżową i Gorzkie żale, ale może warto odkryć jakąś

nową formę modlitwy, więcej czasu poświęcić na modlitwę a może postarać się o wierność tej codziennej, pamiętając że modlitwa to przede wszystkim spotkanie z kochającym nas Ojcem.

Post pomaga nam nabrać dystansu do dóbr tego świata, aby one nad nami nie panowały, lecz byśmy my nad nimi panowali i mogli w wolności nimi rozporządzać.

Kościół wyznaczył dni postu ścisłego (Środa Popielcowa i Wielki Piątek) oraz dni wstrzemięźliwości od pokarmów mięsnych (wszystkie piątki roku oprócz przypadających w tych dniach uroczystości kościelnych). Ale może warto w tym czasie ofiarować dodatkowy dzień postu albo jakąś inną formę umartwienia np. ograniczyć oglądanie telewizji, czy też korzystanie z innych przyjemności i ofiarować w jakiejś konkretnej intencji.

Pan Jezus głosząc Ewangelię mówił apostołom przy wyrzucaniu złych duchów, że czasami do tego potrzeba modlitwy i postu. Tyle jest czasami działań złego wokół nas może potrzeba walczyć z nim właśnie przez post.

Czym jest jałmużna

Jałmużna uczy nas dzielenia się tym co otrzymaliśmy od

Pana Boga z innymi. Wszystko jest darem dlatego skoro sam otrzymuję to mogę również dawać. Może to być jakieś wsparcie finansowe, może poświęcony czas, może podzielenie się kimś swoimi zdolnościami, umiejętnościami. Jałmużna chroni mnie przed tym bym nie pragnął wszystkiego dla siebie, ale pomyślał, że skoro sam wszystko otrzymałem od Boga, to mogę tym podzielić się z innymi.

Warto dobrze wykorzystać ten czas Wielkiego Postu, aby rzeczywiście z radością świętować Zmartwychwstanie naszego Pana, aby być nowym człowiekiem, prawdziwie wolnym dzieckiem Boga. W tym celu dobrze jest podjąć konkretne nawet niewielkie postanowienie wielkopostne na przykład w oparciu o te wskazówki ewangeliczne i być temu wiernym.

Tradycja **Drogi Krzyżowej** powstała w Jerozolimie. W średniowieczu rozpowszechnili ją franciszkanie, którzy oprowadzając pątników zatrzymywali się przy stacjach przedstawiających historię śmierci Jezusa. Liczbę czternastu stacji ustalono w XVII wieku. W kościołach katolickich Droga Krzyżowa przedstawiana jest w formie czternastu obrazów lub rzeźb rozmieszczonych na ścianach bocznych świątyni. Stacje drogi krzyżowej to nie tylko odtworzenie wydarzeń z ostatnich dni Chrystusa. Mają one swą bogatą symbolikę. Podczas przeważnie piątkowych nabożeństw odprawianych w okresie Wielkiego Postu kolejne chwile drogi Jezusa na Golgotę są podstawą rozważań medytacyjnych dotyczących m.in. tego, czym jest prawda, miłość, cierpienie, śmierć.

Nabożeństwo **Gorzkich Żali** powstało przy kościele św. Krzyża w Warszawie i stąd rozpowszechniło się na całą Polskę. Pierwszy raz zostało wydane drukiem w 1707 roku staraniem ks. Wawrzyńca Stanisława Benika, ze Zgromadzenia Księży Misjonarzy świętego Wincentego a' Paulo pod tytułem "Snopek Myrry z Ogroda Gethsemańskiego albo żalose Gorzkiej Męki Syna Bożego [...] rozpamiętywanie". Gorzkie żale są śpiewane zwykle w niedziele Wielkiego Postu, kiedy odprawiana jest jedna część, oraz w wielu parafiach szczególnie uroczyste w Wielki Piątek po zakończeniu liturgii krzyża, gdy śpiewane są wszystkie części.